

LIESE'S 'BEKENDMAKING'

'Alle arbeidskrachten, die noodzakelijk zijn voor het in stand houden van het openbaar bestuur, alsmede voor het voortzetten van de werkzaamheden van inrichtingen, landbouw-, veeteelt- en tuinbouwbedrijven en bedrijven waarin een tak van nijverheid wordt uitgeoefend, alsmede andere bedrijven waarin een belangrijke taak wordt vervuld dan wel voor de oorlog belangrijke opdrachten moeten worden uitgevoerd, worden vrijgesteld en worden niet opgeroepen voor de tewerkstelling in het kader van de arbeidsinzet elders. Alle personen, die op grond hiervan moeten worden vrijgesteld, verkrijgen een bijzonder, algemeen geldig bewijs van vrijstelling. Op het tijdstip van de invoering van dit bewijs van vrijstelling worden alle bewijzen, welke tot dat tijdstip terzake van vrijstelling zijn afgegeven, ongeldig.

In geval van inschakeling in de arbeidsinzet wordt de verzorging van de tewerkgestelde personen alsmede van hun gezinsleden in ruim voldoende mate gewaarborgd.'

Strafbepalingen volgden: wie niet conform de 'Bekendmaking' of de daarop te baseren nadere voorschriften handelde, zou gevangenisstraf krijgen, 'voorzover niet op grond van andere bepalingen een zwaardere straf kan worden opgelegd . . . Huizen of gronden waarin of waarop zich een opgeroepen man verstoopt, worden met inbegrip van de meubilering verbeurd verklaard.'

De 'Bekendmaking' werd in het westen des lands kort voor Kerstmis '44 met aanplakbiljetten en op de 28ste december in de pers gepubliceerd. Inmiddels was binnen het Duitse bestuursapparaat vastgesteld welke vrijstellingsprocedure zou worden gevolgd: de Nederlandse overheidsdiensten moesten lijsten opstellen van alle bij hen werkzame zeventien- tot veertigjarige mannen met vermelding van hun personalia (naam, geboortedatum en adres) en van nummer, datum en plaats van uitreiking van hun persoonsbewijs; de Duitse toezichthoudende instantie zou op die lijsten de namen van diegenen die volgens haar voor vrijstelling in aanmerking kwamen, rood onderstrepen (het aanvragen van een vrijstelling voor personen beneden de dertig jaar zou daarbij in het algemeen niet geoorloofd zijn) en Liese's bureau zou dan de uiteindelijke beslissingen nemen.¹ Wat het bedrijfsleven betreft: de industriebedrijven welke voor de *Wehrmacht* werkten, moesten hun verzoeken om vrijstelling, d.w.z. hun personeelslijsten met alle zojuist vermelde gegevens, aan de *Rüstungsinspektion* voorleggen, alle bedrijven die tot de sector van de voedselvoorziening behoorden, aan de dienst van Louwes en alle overige

¹ Die beslissingen zouden op de politiesector genomen worden door het bureau van Rauter.